

رؤية الهلال: ديدن هلال:

س ۳۰ / ما حکم الاستهلال بالنسبة للمؤمنين ؟

پرسش ۳۰:

حکم پیدا کردن ماه برای مؤمنان چیست؟

ج/ الاستهلال واجب على المؤمنين، وإن قام به من تصح شهادتهم سقط عن الآخرين.

پاسخ:

استهلال (جستجوی هلال ماه) بر مؤمنان واجب است و اگر عده‌ای که شهادت‌شان صحیح باشد اقدام به این کار نمایند از دیگران ساقط می‌گردد.

س ۳۱ / ومتى يكون بداية الرؤية والاستهلال لشهر رمضان، أفي النهار أم الفجر أم بعد الزوال أم قبله أو في وقت ظهور الشفق أو بعده أو قبله أو غير ذلك ؟

پرسش ۳۱:

چه وقتی باید به رؤیت و استهلال ماه رمضان پرداخت؛ در روز یا هنگام صبح یا بعد از ظهر یا پیش از ظهر، یا هنگام پیدا شدن شفق یا پس از آن یا پیش از آن و یا مواقع دیگر؟

ج/ مبدأ الاستهلال والرؤية من بعد الزوال من يوم ۲۹ من الشهر السابق (بالنسبة لرمضان يكون شهر شعبان)، ويمتد الاستهلال إلى منتصف الليل، وإن كانت رؤية الهلال تتم عادة بعد غياب الشمس وقبل ذهاب الشفق.

پاسخ:

آغاز استهلال و رؤیت هلال ماه، بعد از ظهر روز بیست و نهم ماه قبل است (که در مورد ماه رمضان، ماه شعبان می‌شود) و استهلال تا نیمه شب ادامه می‌یابد؛ اگرچه به طور معمول دیدن هلال پس از پنهان شدن خورشید و پیش از رفتن شفق، تمام می‌شود.

س ۳۲ / هل من شروط المستهل المؤمن: البلوغ، سلامة النظر، العدالة، وحدة المكان والزمان للشاهدين، التيقن والاطمئنان من الرؤية، الخبرة في التشخيص ؟

پرسش ۳۲:

آیا موارد زیر از شروط استهلال کننده مؤمن هستند؟ بلوغ، سلامت بینایی (۱)، عدالت، یکی بودن مکان و زمان برای مشاهده کنندگان، نگاه مستقیم (۲)، اطمینان داشتن از رؤیت، مهارت و تجربه در تشخیص (۳).

۱- یعنی بینایی اش ضعیف نباشد اما کسی که از عینک و با استفاده از آن بینایی اش کامل می‌گردد شامل این حکم نمی‌شود

۲- یعنی دیدن باید با چشم صورت گیرد نه با دوربین، تلسکوپ پریسکوپ یا آینه

۳- یعنی دارای دانش و قدرت تشخیص نظری باشد؛ به عبارت دیگر در تشخیص و استهلال قدرت درک داشته باشد.

ج/ من الشروط: البلوغ والعقل والعدالة.

پاسخ:

بلوغ، عقل و عدالت از جمله شروط است.

س ۳۳ / وفي موارد ثبوت رؤية الهلال ورد: (أو رؤى رؤية شائعة)، والسؤال: هل يختص الشیاع بالمجتمع المؤمن فقط أو يشمل غيره؟
پرسش ۳۳:

در مورد یکی از موارد اثبات رؤیت هلال گفته شده: (به صورت شایع رؤیت شده باشد). سوال این است که آیا این شایع بودن به جامعه مؤمنان اختصاص دارد یا شامل غیر مؤمنان هم می‌شود؟

ج/ الشیاع لا يختص بالمؤمنين.

پاسخ:

شایع بودن رؤیت مختص به مؤمنان نیست.

س ۳۴ / أيضاً قد يحصل شیاع عن طریق وسائل الإعلام المنتشرة في أيامنا هذه، فهل يعتمد عليه؟
پرسش ۳۴:

شایع شدن در زمان ما از طریق رسانه‌های جمعی نیز حاصل می‌شود. آیا بر این نوع شایع بودن هم می‌توان اعتماد نمود؟

ج/ الشیاع يكون بين الناس بأنهم رأوه بأنفسهم أي لو سألت الناس فستجد كثيراً منهم يقول إنه رأى الهلال بحيث يحصل لك اطمئنان أنهم لا يتواطئون على الكذب.

پاسخ:

شایع بودن در بین مردم به این صورت می‌باشد که آنها خودشان دیده باشند؛ یعنی اگر از مردم بپرسی بسیاری از آنها بگویند هلال را دیده‌اند به طوری که شما اطمینان پیدا می‌کنی که آنها بر دروغ تبنانی نکرده‌اند.

س ۳۵ / وفي موضوع رؤية الهلال: هل يشترط الاثنان في الشهادة على الرؤية دون الإخبار بثبوت الشهر، فلو نقل شخص مؤمن - رجلاً كان أو امرأة - أنّ اثنين قد شاهدا الهلال، هل يثبت للسامع دخول الشهر اعتماداً على قوله؟
پرسش ۳۵:

در مورد رؤیت هلال، آیا شهادت دادن دو نفر بر رؤیت هلال بدون آگاه شدن از ثابت شدن شروع ماه کفایت می‌کند؟ یعنی اگر مرد یا زن مؤمنی نقل کند که دو نفر هلال را دیده‌اند آیا بر شنونده آمدن ماه بر اساس اعتماد به سخن این شخص - اثبات می‌گردد؟

ج/ لا يثبت.

پاسخ:

ثابت نمی‌شود.

س ۳۶ / وماذا لو كان السامع شخصاً لا يستطيع التأكد من الخبر المنقول له لأي سبب كان كالحبس أو غيره، ولكن غلب على ظنه دخول الشهر بقول المخبر، هل يكفيه الصيام اعتماداً عليه؟
پرسش ۳۶:

اگر شنونده، شخصی باشد که به هر دلیلی مثلاً زندانی بودن یا سایر دلایل - نمی‌تواند از خبر نقل شده یقین حاصل کند، ولی با توجه به سخن خبر دهنده ظن و گمانش غلبه کند بر اینکه وارد ماه شده است، آیا این اعتماد و تکیه کردن بر این شخص، روزهاش را کفایت می‌کند؟

ج/ يكفيه إلا إن ظهر له في المستقبل خلافه.

پاسخ:

کفایت می‌کند مگر اینکه در آینده خلافش آشکار شود.

س ۳۷ / وعن ثبوت الهلال أيضاً ورد: (ويثبت بشهادة النساء)، والسؤال: هل تحسب كل شهادتين بشهادة واحدة وبالتالي نكون بحاجة إلى شهادة أربعة نساء؟
پرسش ۳۷:

در مورد ثابت شدن هلال آمده است: (و با شهادت زن‌ها نیز ثابت می‌شود). سوال: آیا شهادت دو زن یک شهادت حساب می‌شود؟ و یا به عبارت دیگر آیا نیاز به شهادت چهار زن داریم؟

ج/ یثبت بشهادة رجل وامرأتین.

پاسخ:

با شهادت یک مرد و دو زن ثابت می‌شود.

س ۳۸ / (لا یثبت الهلال بشهادة الواحد)، والسؤال: حتی ولو كانت شهادته تورث العلم للسامع؟
پرسش ۳۸:

(رؤیت هلال با شهادت دادن یک نفر ثابت نمی‌گردد). سوال: حتی اگر شهادت این یک نفر برای شنونده علم‌آور باشد؟

ج/ لا یثبت بشهادة الواحد.

پاسخ:

با شهادت یک نفر ثابت نمی‌شود.

س ۳۹ / هل لوحدة الأفق أو تعدده دور في تحديد الهلال؟

پرسش ۳۹:

آیا یکی بودن افق و یا تعدد آن در مشخص کردن هلال تأثیری دارد؟

ج/ هذا جواب لسؤال قريب من هذا السؤال وهو موجود في كتاب الجواب المنير: (بالنسبة لولادة الهلال لا علاقة لها بالأفق المنسوب إلى مكان الناظر أما رؤيته بالعين فهي تتأثر بالأفق قطعاً لأنه منسوب إلى مكان الناظر، وإذا حكم الإمام العادل (عليه السلام) بأول الشهر القمري أو ختامه يثبت على كل أهل الأرض بغض النظر عن الرؤية البصرية وإمكانها أو عدمه).

پاسخ:

این جواب سوالی است که مشابه این سوال می‌باشد و در کتاب پاسخ‌های روشن‌گر موجود است: (در خصوص زمان پیدایش هلال، ارتباطی با افق منسوب به مکان ناظر، وجود ندارد اما رؤیتش با چشم قطعاً متأثر از افق می‌باشد؛ زیرا وابسته به مکان ناظر است. هنگامی که امام عادل (علیه السلام) حکم به اول ماه قمری یا پایان آن بدهد، برای همه اهل زمین بدون توجه به رویت آن با چشم و یا امکان یا عدم امکان آن، اثبات می‌شود).

س ۴۰ / هل يمكن أن تختلف البلدان في أول شهر رمضان أو يوم العيد، وكيف؟

پرسش ۴۰:

آیا امکان دارد سرزمین‌ها در اول ماه رمضان یا روز عید دچار اختلاف شوند؟ و این اختلاف چگونه می‌باشد؟

ج/ تختلف بحسب ثبوت الرؤية بالطريقة التي بينتها في الشرائع أما عند حضور الإمام العادل وحكمه بأول الشهر القمري فيثبت في كل البلدان.

پاسخ:

بر اساس اثبات رؤیت به روشی که در کتاب شرایع بیان کردم اختلاف پیدا می‌کنند؛ اما در زمان حضور امام عادل و حکم ایشان به اول ماه قمری، برای همه سرزمین‌ها ثابت می‌گردد.

س ۴۱ / ورد في الشرائع: (وإذا ثبت رؤية الهلال في بلد ثبتت في كل البلاد التي لا

تختلف عنه في الوقت أكثر من ربع الليل والنهار أي ست ساعات)، والسؤال: بالنسبة إلى البلدان التي تتقدم أو تتأخر عن بلد الرؤية بأكثر من ذلك، فمثلاً: إذا ثبتت الرؤية في منطقة الشرق الأوسط غروب يوم الخميس فسيكون الجمعة أول الشهر الفضيل، فبالنسبة إلى استراليا التي تتقدم عليها بأكثر من ست ساعات وأمريكا التي تتأخر بأكثر من ذلك أيضاً متى يكون عندهم اليوم الأول؟

پرسش ۴۱:

در کتاب شرایع آمده است: (اگر هلال در یک منطقه دیده شود در تمام مناطق دیگر

که از لحاظ ساعت با هم بیشتر از یک چهارم شبانه روز یعنی شش ساعت فاصله

ندارند ثابت می‌شود). سوال: در مورد سرزمین‌هایی که تأخر یا تقدمشان از سرزمین

رؤیت شده بیشتر از این مقدار باشد چطور؟ به طور مثال اگر هلال، غروب روز

پنجشنبه در منطقه خاور میانه دیده شود، روز جمعه اول ماه مبارک خواهد بود، حال

برای استراليا که بیش از شش ساعت جلوتر از خاور میانه و یا آمریکا که بیشتر از

شش ساعت از آن عقبتر است، روز اول ما چه موقعی خواهد بود؟

ج/ يكون عند كل بلد بحسب ثبوت الرؤية فيه أو في بلاد يصح أن يعتمدوا على

رؤية الهلال فيها كما هو مبين، أما لو حضر الإمام فحكمه بأول الشهر يشمل كل البلاد.

پاسخ:

همان‌طور که مشخص است، اول هر ماه در هر سرزمینی، بر حسب ثابت شدن دیده شدن هلال در آنجا یا در سرزمین‌هایی که می‌توان بر دیده شدن هلال در آنها اعتماد

نمود، می‌باشد، اما اگر امام حاضر باشد، حکم او در مورد آغاز ماه تمامی سرزمین‌ها را دربرمی‌گیرد.

س ۴۲ / هل يشترط رؤية الهلال بالعين المجردة، أم تكفي الرؤية ولو عبر الأجهزة الحديثة كالتلسكوبات وأمثالها ؟

پرسش ۴۲:

آیا دیدن هلال با چشم غیر مسلح شرط است؟ یا صرفاً دیدن ماه کفایت می‌کند حتی اگر با استفاده از تجهیزات مدرن امروزی مانند تلسکوپ و نظایر آن باشد؟

ج/ يمكن الاستفادة من الأجهزة لتحديد المكان والارتفاع والجهة، ولكن لا يثبت إلا إن روي الهلال بالعين المجردة.

پاسخ:

می‌توان از تجهیزات و وسایل برای معین کردن مکان، ارتفاع و سمت و سو استفاده کرد اما دیده شدن هلال تنها با چشم غیر مسلح ثابت می‌گردد.

س ۴۳ / لو. فرض أنّ الأفق. في. المنطقة التي يتوقع. فيها طلوع الهلال غائم. ولا يمكن معه الرؤية بالعين أصلاً، هل يعمل على حساب شعبان ثلاثين أم هناك حل آخر ؟

پرسش ۴۳:

اگر فرض کنیم افق در منطقه‌ای که در آن انتظار دیدن هلال وجود دارد، ابری و به هیچ وجه امکان رویت با چشم وجود نداشته باشد، آیا می‌توان بر اساس سی‌امین روز شعبان عمل کنیم یا راه حل دیگری وجود دارد؟

ج/ قد بيّنت الحلول الأخرى في أكثر من موضع منها ثبوت الرؤية في بلد آخر بحسب ما مبين.

پاسخ:

راه حل‌های دیگری را در جاهای دیگر بیان کرده‌ام که یکی از آنها ثابت شدن رویت در کشوری دیگر بنا بر آنچه بیان شده است می‌باشد.

س ۴۴ / ما قيمة أقوال الفلكيين وأمثالهم في تحديد الرؤية أو أيام الشهر ابتداءً وانتهاءً ؟

پرسش ۴۴:

نظر منجمان و همانند آنها در مشخص کردن رویت هلال و یا معین کردن روزهای اول و آخر ماه چقدر معتبر است؟

ج/ يمكن الاستفادة منها لتسهيل الرؤية بالعين.

پاسخ:

می‌توان از نظر آنها برای تسهیل در دیدن با چشم بهره جست.

س ۴۵ / هل يمكن تعاقب شهرين قمرين (٢٩) يوماً لكل منهما ؟

پرسش ۴۵:

آیا دو ماه قمری بیست و نه روزه پشت سر هم امکان‌پذیر است؟

ج/ يثبت أول الشهر بالرؤية فلا إشكال في تعاقب شهرين قمرين (٢٩) يوماً لكل

منهما.

پاسخ:

اول ماه با رؤیت ثابت می‌شود؛ پس در اینکه دو ماه قمری بیست و نه روزه پشت سر هم باشند اشکالی وجود ندارد.

س ۴۶ / في صوم الثلاثين من شعبان ورد: (ولو صامه بنية رمضان لأماره

يجزیه)، هل لنا أن نتعرف على بعض مصاديق تحقق الأماره المقبولة أو غير المقبولة شرعاً ؟

پرسش ۴۶:

در خصوص روزه گرفتن سی‌ام شعبان آمده است: (اگر با توجه به قرآینی آن روز را به نیت رمضان روزه بگیرد، کفایت می‌کند). آیا می‌توانیم بعضی از مصادیق محقق شدن این علامت و قرینه مورد قبول یا غیر مقبول از نظر شرعی را بدانیم؟

ج/ الأماره: هي أي علامة ترجح أن يكون اليوم هو الأول من شهر رمضان ولكن

غير كافية ليثبت أنه منه مثل شهادة المؤمن الواحد، وكما بينت في الشرائع فإن الأفضل والمستحب صيام الثلاثين من شعبان بنية الندب، فإن انكشف من الشهر أجزاء.

پاسخ:

منظور از علامت و قرینه، هر نشانه‌ای است که این ظن که اول ماه رمضان است را تقویت می‌کند اما برای اینکه ثابت شود کافی نیست مانند شهادت دادن فقط یک مؤمن- و همانطور که در شرایع بیان کردم بهتر و مستحب است که روز سیام از ماه شعبان را به نیت استحباب روزه بگیرد، اگر بعداً مشخص شد که آن روز جزو ماه رمضان بوده است، روزی ماه رمضان محسوب می‌شود.

س ۴۷ / ما المقصود بالشفق فيما ورد في الشرائع: (ولا بغيبوبة الهلال بعد

الشفق) ؟

پرسش ۴۷:

منظور از (شفق) که در شرایع آمده است، چیست: (و نه با پنهان شدن هلال بعد از شفق).

ج/ أي الحمرة المغربية، والمراد من هذا هو أن لا يعتبر الهلال ليوم سابق لو بقي في السماء إلى ما بعد ذهاب الحمرة المغربية.

پاسخ:

یعنی حُمره مغربی (سرخی مغرب)؛ و منظور از این مطلب این است که هلال روز پیشین اگر بعد از رفتن سرخی مغرب در آسمان باقی بماند معتبر نیست.

س ۴۸ / ورد في الشرائع: (ولا برؤيته يوم الثلاثين قبل الزوال)، فما المقصود بذلك؟

پرسش ۴۸:

در شرایع آمده است: (و نه با رؤیت هلال در روز سیام قبل از زوال (اذان ظهر)). مقصود از این مطلب، چیست؟

ج/ أي لو روي الهلال يوم الثلاثين قبل الزوال لا يعد هذا اليوم أول أيام الشهر التالي.

پاسخ:

یعنی اگر هلال روز سیام را پیش از زوال (ظهر) ببیند، امروز اولین روز ماه آینده محسوب نمی‌گردد.
